

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.20.775/2017/4. szám

A Szegedi Ítéltábla a Dr. Albrecht Norbert Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Albrecht Norbert) által képviselt felperesnek - a Kolozsvári & Waldmann Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Waldmann Gábor) által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 2017. június hó 20. napján kelt 15.P.22.304/2016/23. számú ítélete ellen a felperes részéről 26. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az elsőfokú bíróság ítéletét **helybenhagyja.**

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 186 000 (száznolcvanhatezer) Ft fellebbezési eljárási költséget.

A feljegyzett 468 481 (négy százhatvannyolcezer-négy száznyolcvanegy) Ft fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Az alperes a felperes finanszírozási kérelme alapján, a felperes részére történő lízingbeadás céljából megvásárolta a **(gpj m ű fr g . r s z m . - a)** forgalmi rendszámú Mercedes S 320 típusú személygépkocsit, majd arra mint lízingbeadó a felperessel mint lízingbevevővel 2008. július 16. napján megkötötte a **(lízingszerződés száma)** számú pénzügyi lízingszerződést. A felek a szerződésben a mértékadó devizanemet svájci frankban, a felperes tőketartozását 4 833 333 Ft-ban jelölték meg azzal, hogy a felperes az ún. Kamatváltozás I. és Kamatváltozás II. elszámolási módjaként a havi fix devizakonstrukciót választotta. Az első lízingdíjat 1 189 000 Ft-ban, a további 89 alkalommal fizetendő lízingdíj havi összegét 83 769 Ft-ban, míg az összes lízingdíjat 8 644 441 Ft-ban határozták meg.

Az egyedi lízingszerződés „Lízingbevevő nyilatkozata” elnevezésű pontja szerint a felperes kijelentette, hogy a szerződésben és az annak hátoldalán levő üzletszabályzatban **((üzletszabályzat 1. száma).)** foglaltakat megismerte, megértette, azt a lízingszerződés aláírásával magára nézve kötelezőnek ismeri el.

A **(üzletszabályzat 1. száma).** számú üzletszabályzat (a továbbiakban: Üsz.) a jelen jogvita és a fellebbezés elbírálása szempontjából az alábbi releváns rendelkezéseket tartalmazza:

I.7. „Fix devizakonstrukció: amennyiben a mértékadó devizanem nem forint a Lízingbevevővel a Kamatváltozás I. és II. elszámolása a futamidő végén történik, amennyiben a futamidő alatt nem következik be rendkívüli kamat és/vagy árfolyamesemény.”

I.10. „Lízingdíj: a lízingdíj magában foglalja a Lízingbevevő tőketartozását (a lízingtárgy nettó beszerzési ára), és a tőkére számított Áfa-t, valamint a kamatot és a regisztrációs adót.”

I.12. „Mértékadó devizanem: az egyedi lízingszerződésben meghatározott devizanem,,,” **I.17.** „Árfolyam: a Takarékbán Rt. által a mértékadó devizanemre kiemelt ügyfelek számára jegyzett hivatalos, forintban kifejezett árfolyam.”

I.18. „Mértékadó árfolyam: mértékadó devizanem vételi árfolyama az egyedi lízingszerződés létrejött napján.”

I.19.: „Rendkívüli árfolyamesemény: Rendkívüli árfolyameseménynek minősül az árfolyam szélsőséges mértékű (25 %-ot meghaladó) növekedése a mértékadó árfolyamhoz képest, vagy egyéb, a Magyar Nemzeti Bank, mint jegybank által foganatosított rendkívüli intézkedés (pld. intervenciós sáv eltolása, egyéb pénzügyi szabályok megváltoztatása), amely a forint árfolyamát a jövőben szélsőségesen befolyásolhatja.”

I.20. „Kamatváltozás:

a) Kamatváltozás I.: a mértékadó kamatláb pénzügyi piacokon bekövetkezett %-os értékének változása függvényében, a hátralevő lízingdíjak összegét érintő kamatkülönbözet,

b) Kamatváltozás II. (árfolyamváltozás): a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamatkülönbözet: Kamatváltozás II. = fizetési kötelezettség x ((fizetési esedékesség napján aktuális devizaeladási árfolyam/mértékadó árfolyam) - 1)."

c) Kamatváltozás II. = fizetési kötelezettség x ((fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam/mértékadó árfolyam) - 1).

II.4. „Az esedékessé vált lízingdíjakra jutó kamatváltozás II.-t - a lízingbevevő utólag a hirdetésben közzétett gyakorisággal - terheli ki, amennyiben a ki nem terhelte valamennyi kamatváltozás II. összege legalább a hirdetésben meghatározott mértéket eléri. A szerződés megszűnésekor a lízingbevevő a ki nem terhelte valamennyi kamatváltozás II.-t kiterheli, illetve jóváírja.”

III.1.b) „A lízingbevevő köteles az egyedi lízingszerződésben és a kamatváltozást terhelő bizonylatokban meghatározott fizetési kötelezettségeinek legkésőbb az esedékesség időpontjában eleget tenni...”

VIII.1. „A lízingszerződés futamideje a felek minden egyéb külön jognyilatkozata nélkül meghosszabbodik a kamatváltozás I. és II. megfizetésére rendelkezésre álló fizetési határidő időpontjáig.”

A kamatváltozás II. fix konstrukció esetén történő elszámolásával és megfizetésével kapcsolatos részletes szabályokat az. Üsz. VIII.3. pontja tartalmazza.

Az alperes jogelődje, a **(alperesi jogelőd neve)** Zrt. 2007. január 31-én együttműködési megállapodást kötött a **(M.)** Kft.-vel (a továbbiakban: kereskedés), amelyben felhatalmazta a kereskedést arra, hogy az engedélye alapján a nevében és képviselőjében - egyebek mellett - lízingszerződést kössön. Az együttműködési megállapodás alapján a perbeli lízingszerződést az alperes képviselőjében - a lízing tárgyát képező gépjárművet az alperes részére értékesítő kereskedés alkalmazottja - **(személy neve)** írta alá.

Az alperes - a felperes szerződésszegésére hivatkozással - a lízingszerződést 2013. augusztus 6. napján azonnali hatállyal felmondta.

A felperes keresetében elsődlegesen a peres felek között 2008. július 16. napján létrejött lízingszerződés érvénytelenségének a megállapítását, annak jogkövetkezményeként a szerződés ítélethozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánítását kérte annak megállapítása mellett, hogy az alperes felé fennálló tartozása 284 557 Ft. E kereseti kérelmét azzal indokolta, hogy a szerződés annak alperes általi cégszerű aláírása hiányában alakilag hibás, emellett az nem tartalmazza a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. tv. (a továbbiakban: Hpt.) 210. § (2) bekezdésében felsorolt tartalmi elemeket. Másodlagosan a szerződés „mértékadó devizanem: CHF” rendelkezése érvénytelenségének megállapítását kérte. Hangsúlyozta, a szerződés tartalmának kialakításában nem vehetett részt, az alperes által megfogalmazott szerződési feltételek kizárólag az alperes javára biztosítanak előnyt, míg a fogyasztóra nézve kiszámíthatatlan terhet és kockázatot eredményeznek. Kérte továbbá a **(üzletszabályzat 2. száma)**. számú üzletszabályzat általa megjelölt feltételei érvénytelenségének megállapítását azok tisztességtelenségére tekintettel. Kérte a fentiekén túl az alperes azonnali hatályú felmondása érvénytelenségének megállapítását a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV: törvény (a továbbiakban: 1959-es Ptk.) 198. § (1) bekezdésére és 321. § (1) bekezdésére alapítottnan arra hivatkozva, hogy az érvénytelen szerződés érvényesen nem mondható fel.

Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. A szerződés alaki hibáját illetően kifejtette, a kereskedéssel kötött együttműködési megállapodás alapján a kereskedés erre meghatalmazott munkatársai jogosultak voltak az alperes nevében és képviselőjében a felperessel lízingszerződést kötni, így a kereskedés szerződést aláíró munkatársának, **(személy neve)**nek volt ügyleti képviselői jogosultsága. Kifejtette, a szerződést aláíró **(személy neve)** képviselői jogosultsága elfogadásának hiányában nevezett álképviselőnek minősül, akinek eljárását utóbb jóváhagyta. Állította, hogy a lízingszerződés megfelel a Hpt. 210. § (2) bekezdésében foglaltaknak, azaz magában foglal minden ott felsorolt tartalmi elemet. Kiemelte, a „mértékadó devizanem: CHF” szerződési kitétel csupán arra utal, hogy a szerződés deviza alapú, változó kamatozású, az elszámolás azonban minden esetben forintban történik, és a forint/svájci frank árfolyamához igazodik. Hangsúlyozta, a szerződéskötés során a szükséges kockázatfeltárás megtörtént, a felperes az üzletszabályzatot megkapta, azt a szerződéskötés alkalmával áttanulmányozhatta, az abban foglalt általános szerződési feltételeket kifejezett nyilatkozatával elfogadta, így az üzletszabályzat rendelkezései a lízingszerződés elválaszthatatlan részét képezik. Utalt arra, az egyedi lízingszerződés részévé a **(üzletszabályzat 1. száma)**. számú üzletszabályzat vált, erre tekintettel a **(üzletszabályzat 2. száma)**. számú üzletszabályzat egyes pontjainak tisztességtelensége a perben nem vizsgálható, azok a jogvita elbírálása szempontjából közömbösek.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította, kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 300 000 Ft perköltséget, és megállapította, hogy a feljegyzett 351 400 Ft eljárási illetéket az állam viseli. Határozatának indokolása szerint alaptalannak ítélte a felperes hivatkozását a szerződés alaki hibáját illetően hangsúlyozva, hogy az együttműködési megállapodás alapján eljáró kereskedés, mint ügyleti képviselő jogosult volt szerződést kötni, így az általa felhatalmazott munkavállalók által aláírt szerződés alaki hibában nem szenved. Nem találta megalapozottnak azt a felperesi érvelést sem, miszerint a szerződés a Hpt. 210 § (1) bekezdésében írt tartalmi feltételek hiányában érvénytelen. Kifejtette, a lízingszerződés lényeges tartalmi elemei a lízingtárgy és a lízingdíj, amelyeket a perbeli lízingszerződés tartalmaz. Kiemelte, a szerződés létrejötté, illetve érvényessége szempontjából közömbös, hogy az alperes milyen lízingkulcsot alkalmazott a lízingdíj meghatározásakor, a felperes pedig a kamaton túlmenően maga sem nevesített olyan egyéb díjat, költséget, illetve feltételt, amelyet a Hpt. 210. § (2) bekezdésében foglaltak ellenére a szerződés ne rögzítene. A szerződés érvényessége körében irrelevánsnak ítélte, hogy az alperes terhelte-e ki esetlegesen olyan költséget, amelyet a szerződés (egyedi szerződés,

Üsz., hirdetmény) nem tartalmaz, ez ugyanis a felek közötti elszámolásnál értékelendő, és nem vonná maga után a szerződés érvénytelenségét. Utalt arra, a Hpt. a 210. § (2) bekezdése szerinti követelmények megsértéséhez nem fűzi az érvénytelenség jogkövetkezményét, a törvényben előírt kötelező tartalmi elemek hiánya csak a fogyasztási lakossági kölcsönszerződések semmisségét eredményezi a Hpt. 213. § (1) bekezdése értelmében, a lízingszerződés azonban e szerződési körbe nem sorolható. Hangsúlyozta, miután a szerződés érvénytelensége nem állapítható meg, az érvénytelenség felperes által kért jogkövetkezményének alkalmazására sem volt mód, így nem volt lehetőség a még fennálló felperesi tartozás általa megjelölt összegben való meghatározására sem.

A 6/2013. PJE határozatban foglaltakra hivatkozva a „mértékadó devizanem: CHF” szerződési kitélt nem találta érvénytelennek, míg az árfolyamkockázat viselésével kapcsolatban utalt a 2/2014. PJE határozatban írtakra. Rámutatott, a Hpt. 203. §-ának a külön kockázatfeltáró nyilatkozat készítését előíró rendelkezése a lízingszerződésre nem vonatkozik, ugyanakkor az üzletszabályzat egyes rendelkezéseiből (I.12., I.18., I.20.a), b), c), II.3., II.4., VIII.2.) felismerhető volt a felperes számára, hogy a jogügylet árfolyamkockázattal jár, annak nincs felső határa, és hogy az korlátlan mértékben őt terheli. A felperes személyes előadásából, nevezetesen, hogy a szerződéskötéskor az üzletszabályzatot nem olvasta el, arra vont le következtetést, hogy a felperes nem az átlagfogyasztótól elvárható gondossággal járt el a szerződés áttanulmányozása során, azt pedig nem bizonyította, hogy a szerződéskötéskor eljáró alperesi képviselőtől olyan konkrét tájékoztatást kapott volna, amelyre tekintettel alappal gondolhatta, hogy az árfolyamváltozás nem, avagy csak korlátozott mértékben terheli.

Megállapította, a **(üzletszabályzat 2. száma)** számú üzletszabályzat nem vált az egyedi szerződés részévé, így annak egyes feltételei tisztességtelenségét jelen perben nem vizsgálhatta.

Kiemelte, a felperes a szerződés érvénytelenségére alapítottnan kérte e felmondás jogszerűtlenségének megállapítását, s miután az érvénytelenségi kereset alaptalannak bizonyult, a felmondás jogszerűtlenségének megállapítására irányuló kereset sem lehet alapos.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen előterjesztett fellebbezésében a felperes annak megváltoztatásával a keresetének helyt adó döntés meghozatalát kérte. Fenntartotta álláspontját, hogy a szerződés az alaki követelmények hiányában érvénytelen, e tekintetben megismételte az elsőfokú eljárásban általa kifejtetteket, és tévesnek minősítette az elsőfokú bíróság jogértelmezését, nevezetesen, hogy a gazdasági társaságokról szóló törvény és az 1959-es Ptk. szabályai egymás mellett alkalmazandók. Állította, hogy lényeges szerződési feltételekben, így a kölcsön devizában való nyilvántartásában nem állapodtak meg az alperessel. A szerződés érvénytelensége okaként jelölte meg, hogy abban nem kerül meghatározásra valamennyi költségelem, vitatta, hogy ez elszámolási kérdés lenne. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem alkalmazta az érvénytelenség általa megjelölt jogkövetkezményeit, és mellőzte a még fennálló tartozása összegének megállapítását. Vitatta „a mértékadó devizanem: CHF” szerződési kitétel vonatkozásában tett megállapításokat, állította, hogy vele, mint fogyasztóval szemben nem támasztható ugyanaz az elvárhatósági követelmény, mint a gazdasági élet professzionális szereplőjeként résztvevő alperessel szemben. Tévesnek ítélte az elsőfokú bíróság álláspontját, miszerint lízingszerződés esetén nem követelhető meg a kockázat feltárása, és jogellenesnek minősítette az árfolyamkockázat fogyasztóra való korlátlan áthárítását. Kiemelte, a szerződéskötés során kérdéseire ezzel kapcsolatban nem kapott válaszokat, ezzel az alperes megszegte az együttműködési kötelezettségét. Állította, hogy az üzletszabályzatban foglalt tartalom megismerésére nem volt módja, ezt alátámasztó körülményként kérte értékelni, hogy az üzletszabályzatot nem írta alá.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Az általa az elsőfokú eljárás során kifejtett védekezéséből kiemelte, a peres felek a lízingszerződés létrejöttéhez szükséges lényeges tartalmi elemekben megállapodtak, a szerződés tartalmazza a lízingtárgyat,

valamint a lízingdíjra vonatkozó megállapodást, így a Hpt. 210. § (2) bekezdésében foglalt feltételek teljesültek. Hangsúlyozta, a szerződés annak alakszerűségét illetően is megfelel a jogszabályi követelményeknek, emellett a „mértékadó devizanem: CHF” megjelölés sem tekinthető érvénytelennek. Érvelése szerint az egyedi szerződésből és az üzletszabályzat meghatározott pontjaiból a felperesnek látnia kellett, hogy a jogügylet árfolyamkockázattal jár, annak nincs felső határa, azt teljes mértékben neki kell viselnie. Lényegesnek ítélte ugyanakkor, hogy a Hpt. a lízingszerződésre eltérő szabályok alkalmazását rendeli, így nem volt szükség külön kockázatfeltáráó nyilatkozat készítésére, illetve aláírására. Megítélése szerint az általános szerződési feltételek között nincs olyan, amely eltérne a jogszabályoktól, illetve a szokásos szerződéskötési gyakorlattól, így azok külön elfogadás hiányában is a szerződés részévé váltak.

A fellebbezés **alaptalan.**

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az arra alapított döntésével és annak kifejtett indokaival is egyetért az ítéletábra, ezért ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése és Pp. 254. § (3) bekezdése alapján annak helyes indokai szerint hagyta helyben.

A fellebbezés kapcsán kiemeli az alábbiakat.

I.

A felperes a perben előterjesztett keresetében formálisan az alperessel kötött lízingszerződés érvénytelenségének megállapítását kérte, ennek jogalapjaként - többek között - a szerződés alaki hibáját és a szerződés jogszabályba ütközését (Hpt. 210. § (2) bekezdés) jelölte meg, ugyanakkor hangsúlyosan hivatkozott arra is, hogy az alperessel lényeges szerződési feltételekben nem állapodtak meg, nevezetesen, hogy az alperes a tartozást devizában tartja nyilván és hogy az elszámolás során kétnemű árfolyamot alkalmaz. Kifogásolta emellett, hogy lényeges feltételeket, mint amilyen az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezés is, csak az általános szerződési feltételek tartalmaznak. Tekintettel arra, hogy a felperes a fentiekben túl többször hivatkozott az 1959-es Ptk. 205. § (2) bekezdésére is, mindez tartalmilag úgy értelmezhető, hogy a felperes álláspontja szerint közte és az alperes között a szerződés nem jött létre, miután nem állapodtak meg a deviza alapú konstrukcióra jellemző lényeges szerződési feltételekben.

Annyiban helytálló a felperes érvelése, hogy a perbeli lízingszerződésnek lényeges tartalmi eleme a svájci frank alapú elszámolás, téves azonban az az álláspontja, hogy erre vonatkozóan nem állapodtak meg az alperessel. A felperes azzal, hogy aláírta az egyedi szerződést, és az azt rögzítő okiratban olyan nyilatkozatot tett, hogy az üzletszabályzatot elfogadja, kinyilvánította a szerződéses akaratát az egyedi szerződésben és az üzletszabályzatban írásban rögzített tartalommal, amely tartalom szerint a felek deviza alapú ügyletet kötöttek. Sem a szerződés létrejötte, sem érvényessége szempontjából nincs jelentősége annak, hogy lényeges szerződési feltételeket - köztük a felperes árfolyam-különbözet fizetésére vonatkozó kötelezettségét - az üzletszabályzat tartalmazza. Az 1959-es Ptk. ugyanis az általános szerződési feltétel formájában meghatározható szerződési kikötések körét nem korlátozza, így nincs akadálya annak, hogy akár a főszolgáltatással kapcsolatos, akár a szolgáltatás-ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötések általános szerződési feltételként váljanak a felek szerződésének részévé.

Nem fogadta el az ítéltábla a felperesnek azt a hivatkozását sem, miszerint az üzletszabályzatban foglaltakat nem ismerte a szerződéskötéskor. Ahhoz ugyanis, hogy az általános szerződési feltétel a szerződés részévé váljon, az 1959-es Ptk. 205/B. § (1) bekezdésében írt feltételek megvalósulása szükséges és egyben elegendő, nevezetesen, hogy az általános szerződési feltétel alkalmazójával szerződő másik fél számára az üzletszabályzat megismerhető legyen, és azt el is fogadja. Jelen ügyben a felperes az aláírásával ellátott egyedi szerződést tartalmazó teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt nyilatkozatával elismerte az üzletszabályzat átvételét, ami igazolja, hogy az abban foglalt általános szerződési feltételek megismerhetőek voltak a számára. Az, hogy ezzel a lehetőséggel élt, és ténylegesen elolvasta, áttanulmányozta az üzletszabályzatban írtakat vagy nem, nem érinti az üzletszabályzat szerződés részévé válását, mint ahogy az is közömbös, hogy magát az üzletszabályzatot nem írta alá.

II.

Tévesen állítja a felperes, hogy a perbeli lízingszerződés alaki hibában szenved, álláspontjával ellentétben az a Hpt. 210. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően írásban létrejött a peres felek között. Amint azt az elsőfokú bíróság is helyesen megállapította, az alperes és az autókereskedés között nem vitásan létrejött együttműködési megállapodás alapján a kereskedés jogosult volt az alperes nevében és képviselőjében eljárva - többek között - lízingszerződést kötni, így a perbeli jogügylet megkötése során a kereskedés alkalmazottja, **(személy neve)** jogszerűen járt el és írta alá az alperes nevében és képviselőjében a perbeli szerződést, mint az alperes ügyleti képviselője (1959-es Ptk. 219. § (1) bekezdés). Ez egyben azt is jelenti, hogy a minden lényeges szerződési feltételt írásban rögzítő, és a felperes mint lízingbevevő, valamint a lízingbeadó alperest képviselő **(személy neve)** aláírását is tartalmazó szerződés alaki hibában nem szenved. Lényeges emellett, hogy ha **(személy neve)** nem lenne ügyleti képviselőnek tekinthető, úgy az ügyletkötés során álképviselőnek minősülne, akinek eljárását utóbb az alperes jóváhagyta önmagában azzal, hogy a szerződés alapján őt terhelő kötelezettséget teljesítette, azaz a lízingtárgyat a felperesnek átadta, ez pedig a képviselői jogosultság esetleges hiányát orvosolta (1959-es Ptk. 221. § (1) bekezdés),

III.

Téves a felperes álláspontja a tekinteten is, hogy a lízingszerződés lényeges tartalmi eleme az induló ügyleti kamat meghatározása. A lényeges tartalmi elemek meghatározását illetően helytálló az elsőfokú bíróság megállapítása, miszerint visszerhes szerződés esetén ilyennek tekintendő a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás meghatározása. A szerződési szabadság 1959-es Ptk. 200. § (1) bekezdésében rögzített elvéből következően a kogens jogszabályi rendelkezéstől eltekintve a szerződő felek szabadon állapodhatnak meg mind a szolgáltatás és ellenszolgáltatás tárgyában, mind azok teljesítésének feltételeiben. A pénzügyi lízingszerződés az 1959-es Ptk.-ban nem szabályozott atipikus szerződés, amely az adásvétel (részletvétel) a pénzkötelmek (hitelviszony) és a használati kötelmek tényállási elemeit egyaránt hordozza. Az elsőfokú bíróság helytállóan határozta meg a lízingszerződés lényegét, azt e helyütt az ítéltábla megismételni nem kívánja, és helyes az a megállapítása is, hogy polgári jogi szempontból a pénzügyi lízingszerződés lényeges tartalmi eleme a lízingtárgy, amelyet a lízingbeadó a lízingbevevő részére használatba ad, valamint a lízingbevevő által ellenszolgáltatásként fizetendő lízingdíj. Bár a perbeli jogvitára nem irányadó, megjegyzendő,

hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. tv. 6:409. §-a - ami már külön szerződéstípusként szabályozza a pénzügyi lízingszerződést - ugyancsak ezt a két tényezőt határozza meg a pénzügyi lízingszerződés lényeges tartalmi elemeként. Ebből következően a lízingszerződésnek nem lényeges tartalmi eleme az ügyleti kamat meghatározása, így az abban való megállapodás hiánya a szerződés létrejöttét nem érinti. Nem mond ellent ennek az 1996. évi CXII. tv. (Hpt.) szerződéskötéskor hatályos 2. sz. melléklete I.11. pontja, amely a pénzügyi lízing ellenszolgáltatásaként meghatározott lízingdíjat a teljes tőketörlesztő és kamattörlesztő részletek összegében határozza meg. Az itt szabályozott kamatrész ugyanis tartalmában nem azonos a Hpt. értelmező rendelkezések III.7. pontjában foglalt kamattal, amely szerint a kamat az adós által a kölcsönnyújtónak (betételhelyezőnek) az elfogadott betét, vagy az igénybe vett kölcsön használatáért, kockázataért fizetendő, a betét, vagy kölcsönösszeg százalékban meghatározott időarányosan térítendő (elszámolandó) pénzösszeg, vagy egyéb hozadék. Lízingszerződésnél ugyanis a lízingbevevő nem pénzösszeget kap időleges használatba, hanem lízingtárgyat, amelynek használatáért nem kamatot, hanem használati díjat (lízingdíjat) köteles fizetni. Így a lízingdíj Hpt. 2. sz. melléklete I.11. pontja szerinti „kamatrésze” alatt ténylegesen a lízingdíj használati díj része értendő.

A lízingszerződés létrejötte szempontjából közömbös, hogy a lízingbeadó a lízingdíj használati díj részét (a Hpt. szóhasználatával: kamatrészt) miként állapítja meg, ennek során a lízingkulcsot mi alapján kalkulálja. Tekintettel arra, hogy a lízingszerződés kölcsönelemeket is tartalmaz, nem kizárt, hogy a lízingbeadó a lízingdíj használati díj részének meghatározása során olyan lízingkulcsot (lízingszorozót) alkalmazzon, amelyben valamilyen formában a lízingdíj tőkerésze a kamatát is számításba veszi. Annak sincs továbbá akadálya, hogy ez a kamatelem referencia kamatként megjelölésre kerüljön a lízingszerződésben, mint olyan tényező, amelynek változása maga után vonja a lízingdíj használati díj részének változását és ezáltal - a felek megállapodásától függően - a törlesztőrészletek futamidő alatti módosulását, vagy a futamidő meghosszabbodását. Ez azonban nem változtat azon a tényen, hogy a lízingszerződés jellegéből adódóan a polgári jogi értelemben vett kamat a szerződésnek nem, illetve nem lényeges tartalmi eleme, ezért a kamatmeghatározás hiánya a lízingszerződést nem teszi sem létre nem jött megállapodássá, sem érvénytelenné (BDT2016. 3328).

A fent kifejtettek nem állnak ellentétben a Hpt. szerződéskötéskor hatályos 210. § (2) bekezdésében foglaltakkal sem, amely szerint a pénzügyi és kiegészítő pénzügyi szolgáltatásra irányuló szerződésben egyértelműen meg kell határozni a kamatot, díjat és minden egyéb költséget, vagy feltételt. A Hpt. 3. § (1) bekezdése ugyanis a pénzügyi szolgáltatások széles körét nevesíti, amelyek között több olyan szerepel, amely szolgáltatásokra irányuló szerződésnek a Hpt. 210. § (2) bekezdésében felsoroltak nem lényeges tartalmi elemei, sőt egyes pénzügyi szolgáltatások esetén - mind pld. a 3. § (1) bekezdés j) pontjában írt letéti szolgáltatás, széfszolgáltatás, vagy az m) pont szerinti készpénzáttétel - jellegüknél fogva a kamat, mind az idegen pénz használatáért járó díj kikötése, kizárt. Ebből következően a Hpt. 210. § (2) bekezdésének helyes értelmezése szerint a kamat, díj és költség szerződésben történő egyértelmű meghatározásának követelménye azt jelenti, hogy ha az adott pénzügyi szolgáltatásra irányuló szerződésnek lényeges tartalmi eleme a kamat, költség, vagy díj, de abban a felek nem állapodtak meg, a szerződés nem jön létre (1959-es Ptk. 205. § (2) bekezdés). A pénzügyi lízingszerződésnek azonban - a fentebb részletezettek szerint - nem lényeges eleme a kamat, sem a díjak, vagy a költségek, így ezek szerződésben való feltüntetésének hiánya a pénzügyi lízingszerződésnek sem a létrejöttét, sem az érvényességét nem érinti.

Ugyancsak alaptalan a felperesnek az a fellebbezési érvelése, miszerint érvénytelen a „mértékadó devizanem: CHF” szerződési feltétel. Ez a kitétel azt fejezi ki, hogy a felek a felperes által fizetendő lízingdíj meghatározásakor deviza alapú konstrukcióban állapodtak meg, amely megállapodás önmagában amiatt, hogy az árfolyamkockázat az adósnál jelentkezik, nem ütközik jogszabályba, és egyéb okból sem érvénytelen (6/2013 Polgári jogegységi határozat 2. pont).

V.

Téves a felperesnek az az álláspontja is, miszerint nem állapodtak meg az alperessel az árfolyamkockázat viselésében, illetve az alperes nem adott tájékoztatást az ügylet árfolyamkockázatáról, és ez okból a szerződés nem jött létre vagy érvénytelen. Az Üsz. I.20.b) és c) pontja értelmében a felperes által fizetendő lízingdíj egyedi szerződésben megjelölt összegét módosítja a forint és a svájci frank egymáshoz viszonyított árfolyamának változása: a forint gyengülése növeli, erősödése csökkenti azt, azaz a szerződés rendelkezik az árfolyamkockázat viseléséről, abban a felek megállapodtak, mégpedig akként, hogy az árfolyamváltozás irányától függően terheli az a felperest vagy az alperest.

A felperesnek az az előadása, miszerint az árfolyamkockázatról nem kapott tájékoztatást, illetve az nem is volt felismerhető a számára a szerződés rendelkezései alapján, és ezért a szerződés érvénytelen, úgy értelmezhető, hogy álláspontja szerint tisztességtelenek a szerződésnek azok az általános feltételei, amelyek az árfolyam-különbözet lízingbevevő általi viseléséről rendelkeznek. Tény, hogy a pénzügyi lízingszerződésekre is alkalmazandóak a Kúria 2/2014. PJE határozatában kifejtettek, amelynek 1. pontja értelmében az árfolyam-különbözet viseléséről rendelkező szerződési feltételek - mint a főszolgáltatás körébe tartozó kikötések - tisztességtelensége fő szabályként nem vizsgálható. A deviza alapú fogyasztási kölcsönszerződés - jelen esetben a pénzügyi lízingszerződés - azon rendelkezésének tisztességtelensége, amely szerint az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, csak akkor vizsgálható és állapítható meg az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára, ha annak tartalma a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthető.

Nem vitás, hogy a perbeli esetben külön kockázatfeltáró nyilatkozat nem készült, az alperesnek azonban ez nem is volt kötelezettsége (a Hpt. kockázatfeltáró nyilatkozatról rendelkező 203. § (6) és (7) bekezdése a pénzügyi lízingszerződésre nem vonatkozik), így az egyedi szerződés és az annak elválaszthatatlan részét képező üzletszabályzat rendelkezései, valamint a szerződéskötéskor az alperes által a felperesnek adott tájékoztatás alapján kellett vizsgálni, hogy egy ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára felismerhető volt-e az, hogy az esetlegesen bekövetkező kedvezőtlen árfolyamváltozás miatt a szerződés ténylegesen fennálló kockázata teljes mértékben őt terheli, annak reá nézve kedvezőtlen hatása korlát nélküli, és hogy ennek következménye fizetési kötelezettségének jelentős mértékű megnövekedése lehet.

Amint azt az elsőfokú bíróság is helyesen kifejtette, az egyedi szerződésben meghatározott „mértékadó devizanem: CHF” kitétel egyértelműen arra utal, hogy a peres felek nem forint, hanem deviza alapú szerződést kötöttek. Ezen túl az üzletszabályzat I.7., 12., 17., 20.b. és c., II.4., III.1.b) és VIII. pontjai tartalmából - azok együttes értelmezése eredményeként - egyértelmű kellett legyen a felperes számára, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázat fennáll, és annak kedvezőtlen irányú változásának terheit kizárólag ő köteles viselni. A felek az egyedi szerződésben meghatározták a mértékadó devizanemet, az üzletszabályzat pedig tartalmazza annak fogalmát, vagyis azt értelmezi (Üsz.I.12.), ezen kívül rögzíti a mértékadó árfolyam (Üsz.I.18.) és az árfolyamváltozás kiszámításának a módját (Üsz. I.20.b. és c. pont), továbbá rendelkezik arról, hogy az árfolyam-különbözetet a lízingbeadó a lízingbevevőre kiterheli, aki azt köteles megfizetni (Üsz.II.4., III.1.b pont). Mindebből egyértelműen kiderül, hogy az árfolyamváltozás maga után vonja a fogyasztó fizetési kötelezettségének változását is. A kamatváltozás II. üzletszabályzati pont megszövegezése ugyancsak egyértelmű a tekintetben, hogy a lízingbevevő fizetési kötelezettségének árfolyamváltozásból adódó módosulását szabályozza, amire a „kamatváltozás II.” szövegrész után szereplő „árfolyamváltozás” kifejezés is utal. Az Üsz. fix devizakonstrukcióra vonatkozó I.7. pontjából és VIII. fejezetének szabályaiból pedig világosan kiderül, hogy a forint gyengüléséből adódó árfolyam-különbözet megfizetése - a rendkívüli árfolyameseményt kivéve - oly módon történik, hogy a futamidő meghosszabbodik, és a felperesnek a törlesztő részleteket a futamidő letelte után is fizetnie kell mindaddig, amíg az alperes által gyűjtőszámlán nyilvántartott árfolyam-különbözet összegét nem egyenlíti ki.

A fenti rendelkezések egyértelműen és átláthatóan tartalmazzák, hogy a felperesnek a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális eladási árfolyam változásának függvényében árfolyamváltozást kell fizetnie, amelynek nincs felső határa. Erre utal az Üsz. I.19. pontjában meghatározott rendkívüli árfolyamesemény fogalma is, amely alapján a felperesnek számolnia kellett azzal, hogy a forint svájci frankhoz viszonyított árfolyamának gyengülése a szerződéskötés időpontjában irányadó árfolyamhoz képest a 25 %-os mértéket is meghaladhatja.

Lényeges emellett, hogy a felperes a szerződéskötéskor választhatott a fix és a normál devizakonstrukció között, azaz eldönthette, hogyan kéri az árfolyam-különbözet elszámolását. A felperes élt ezzel a választási lehetőséggel, az egyedi szerződésben a fix konstrukciót jelölte be. Ahhoz viszont, hogy a két lehetőség között választani tudjon, tisztában kellett lennie a kettő közötti különbséggel, és ebből adódóan magának a deviza alapú konstrukciónak a lényegével, valamint az abból fakadó kockázatokkal is.

Az előbbieket szerint megállapítható, egyben világos lehetett a felperes számára, hogy a forint/CHF árfolyamának kedvezőtlen arányú változása növelni fogja a fizetési terheit akként, hogy azt a futamidő leteltét követően az alperes jogosult kiterhelni. Lényeges mindezen felül az is, hogy a felperes saját előadása szerint is tisztában volt az árfolyam-kockázat lényegével, a perbeli nem az első deviza alapú ügylet volt, amelyet megkötött, emellett ismerte a normál és a fix devizakonstrukció közötti eltéréseket is, éppen ennek ismeretében választotta ez utóbbit. Mindezen felül nem bizonyította, de valószínűleg nem is állította a perben, hogy az alperestől olyan tartalmú tájékoztatást kapott, amely szerint az árfolyamkockázat csak korlátozott, azt nem, avagy nem teljes egészében kell viselnie, következésképp az abból eredő többletfizetési terhek alól nem mentesülhet.

A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az alperes másodfokú eljárással kapcsolatos költségeinek viselésére, amelynek összegét az ítélet tábla a pertárgyérték alapulvételével (5 856 013 Ft), a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdése, valamint 4/A. §-a alapján állapította meg.

A felperes az eljárás során teljes személyes költségmentességben részesült, ezért fellebbezése sikertelenségére tekintettel a feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket a Pp. 78. § (1) bekezdése és a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli.

Szeged, 2018. február 21.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Dr. Lengyel Nóra sk.
előadó bíró

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
táblabíró